

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2023-1298
Den 12. april 2023

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 24. april 2023

SAMLENOTAT

1. Ruslands aggression mod Ukraine 2
2. EU's handlingsplan for de geopolitiske konsekvenser af Ruslands invasion af Ukraine..... 4

1. Ruslands aggression mod Ukraine

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet den 24. april 2023 ventes en bred drøftelse af Ruslands aggression mod Ukraine. Indholdet af drøftelsen afhænger af udviklingen frem mod rådsmødet, men forventes for nuværende at have fokus på militær støtte til Ukraine, sanktioner og den ukrainske fredsformel. Spørgsmålet om globale partnerskaber og dialog med tredjelande behandles under et separat dagsordenspunkt.

2. Baggrund

Ukraine fortsætter med at yde stor modstand på jorden. Der er høje tabstal på frontlinjen, hvoraf de mest aktive kampe for indeværende udkæmpes i Bakhmut. Den 15. marts annoncerede regeringen sammen med et bredt udsnit af Folketingets partier en Ukraine-fond på 7 mia. kroner i 2023, hvoraf 5,4 mia. er afsat til militær støtte. Den danske støtte til Ukraine siden den russiske invasion er på 7,6 mia. kr.

På rådsmødet forventes blandt andet en drøftelse af EU's fortsatte militære støtte til Ukraine, herunder status for EU's beslutning om at allokere 2 mia. euro i regi af Den Europæiske Fredsfacilitet (EPF), til hhv. refusion for ammunitionsdonationer fra egne lagre og fælles indkøb af ammunition til Ukraine.

Det er dertil forventningen, at man på rådsmødet også vil berøre sanktioner. Dels fortsætter arbejdet med at forbedre implementering og forhindre omgåelse af eksisterende sanktioner. Dels arbejdes der også på indførelsen af nye sanktioner, herunder bl.a. tiltag målrettet personer, som er ansvarlige for deportation af ukrainske børn. ICC udsendte den 17. marts 2023 en arrestordre for præsident Putin og den russiske børnerettighedskommissær Lvova-Belova for krigsforbrydelser ved ulovligt at have deporteret og overført børn fra besatte områder af Ukraine til Rusland. Det er de første ICC-arrestordre vedr. krigen i Ukraine.

Der er i EU fortsat overordnet politisk opbakning til at understøtte det videre arbejde med den ukrainske fredsformel. Arbejdet med forslaget om etablering af et særtribunal fortsætter i en ukrainsk initieret uofficiel kernegruppe, som Danmark er medlem af. Begge dele forventes også berørt på rådsmødet. Spørgsmålet om dialog med tredjelade og globale partnerskaber drøftes under det separate dagsordenspunkt om EU's handlingsplan for de geopolitiske konsekvenser af Ruslands invasion af Ukraine.

3. Formål og indhold

Indholdet af drøftelsen vil som altid afhænge af udviklingen frem mod rådsmødet. Der forventes for nuværende særligt fokus på EU's militære støtte til Ukraine, sanktioner med fokus på deportering af børn og sanktionsomgåelse og den ukrainske fredsformel.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke-relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes fortsat bred opbakning blandt medlemslandene til den fortsatte militære, økonomiske og humanitære støtte til Ukraine.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen fortsætter støtten til Ukraine og bakker op om yderligere tiltag, der kan opnås enighed om. Danmark er generelt stærk fortalere for retsforfølgelse af alle internationale forbrydelser begået i Ukraine, ikke mindst gennem ICC, og bakker op om en mekanisme for retsforfølgelse af aggressionsforbrydelsen. Regeringen støtter op om evt. sanktioner med fokus på børne deportationer, samt forbedret implementering og modarbejdelse af omgåelse af eksisterende sanktioner. I den forbindelse er det helt centralt med fortsat tæt koordination med partnere og allierede.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg den 17. marts 2023 til orientering.

2. EU's handlingsplan for de geopolitiske konsekvenser af Ruslands invasion af Ukraine

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 24. april ventes en bred drøftelse af EU's handlingsplan for de geopolitiske konsekvenser af Ruslands invasion af Ukraine, herunder EU's mange-facetterede indsats for at imødegå en række af de afledte konsekvenser af krigen for ikke mindst lande i Afrika, Asien, Latinamerika og Mellemøsten. Danmark har løbende støttet op om arbejdet med handlingsplanen, herunder handlingsplanens fokus på bl.a. fødevarerikkerhed, stigende energipriser samt imødegåelsen af russisk desinformation.

2. Baggrund

Ruslands invasion af Ukraine har – ud over de store, menneskelige omkostninger i Ukraine – en række afledte globale effekter. Både forværret fødevarerikkerhed, fluktuerende energipriser samt manglende adgang til bæredygtig finansiering og stigende gældsbyrder påvirker mange lande direkte eller indirekte. Det har ramt fattige og skrøbelige lande særligt hårdt. Hertil kommer, at russisk desinformation har bidraget til en opfattelse i flere dele af verden af, at det er de vestlige sanktioner mod Rusland, som er en af de primære årsager til de stigende fødevarer- og energi priser.

Der har blandt EU-landene været bred enighed om vigtigheden af, at EU adresserer disse udfordringer ved aktivt og struktureret at række ud til tredjelande med henblik på dialog og handling. På rådsmødet for udenrigsanliggender i juni 2022 præsenterede EU's højtstående repræsentant Josep Borrell derfor en EU-handlingsplan for de geopolitiske konsekvenser af Ruslands invasion af Ukraine. Handlingsplanen har til formål at sætte en strategisk ramme for EU's og medlemslandenes adressering af krigens bredere, globale konsekvenser samt EU's diplomatiske dialog med tredjelande – både bilateralt og i multilaterale rammer.

Med handlingsplanen har man fra EU's side bl.a. søgt at identificere en række konkrete tiltag, der vil kunne bidrage til at afbøde krigens negative konsekvenser for en række sårbare og skrøbelige lande. Dette for at vise, at EU – samtidig med at understøtte Ukraines forsvarskamp – også tager tredjelandes bekymringer alvorligt og ønsker at bistå med at håndtere krigens afledte effekter.

Handlingsplanen identificerer blandt andet en række igangværende EU-initiativer, der søges udvidet og accelereret. I forhold til at adressere fødevarerforsyningsusikkerhed indgår blandt andet en fremrykning af EU's udviklingsmidler fra instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde (NDICI) samt EU's såkaldte solidaritetsbaner, der skal bidrage til eksport af landbrugsprodukter ud af Ukraine og dermed det globale fødevaremarked.

Derudover satses der også på at søsætte en række flagskibsprojekter under EU's Global Gateway-initiativ, der skal udfolde potentialet ift. at fremme bæredygtig udvikling og reducere strategiske afhængigheder, i et ligeværdigt partnerskab mellem EU og partnerlande. Sigtet med

Global Gateway er generelt, at EU bidrager til at reducere investeringsunderskuddet på infrastruktur i partnerlande og leverer bæredygtige og digitale løsninger inden for klima-, energi- og transport-infrastrukturer under hensyntagen til disse landes egne behov og EU's interesser. Endelig skal handlingsplanen bruges til at styrke den politiske dialog og besøgsaktivitet til en række tredjelande med henblik på at udvide og styrke EU's eksterne relationer og alliancer.

3. Formål og indhold

Der forventes en bred drøftelse af EU's handlingsplan for de geopolitiske konsekvenser af Ruslands invasion af Ukraine. Der forventes fokus på, hvordan EU gennem sin mange-facetterede indsats kan adressere en række af de afledte konsekvenser af krigen for ikke mindst lande i Afrika, Asien, Latinamerika og Mellemøsten – bl.a. stigende inflation, stigende gæld samt høje fødevarer- og energipriser.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes fortsat bred opbakning til de forskellige spor i EU's handlingsplan, herunder ikke mindst i forhold til fødevarer- og energiforsyning. Der er blandt EU's medlemslande en bred erkendelse af, at EU skal være bedre til at vise, at man tager udfordringerne i tredjelande alvorligt – og at man fra EU's side engagerer sig aktivt i udviklingen af strategiske og ligeværdige partnerskaber.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter op om arbejdet med EU's handlingsplan, herunder handlingsplanens fokus på bl.a. fødevarer- og energipriser samt imødegåelsen af russisk desinformation. Samtidig er det vigtigt, at EU viser, at man tager tredjelandes bekymringer alvorligt, herunder fred og sikkerhed i Afrika og EU's løbende dialog med særligt sårbare lande. Regeringen støtter op om et styrket samarbejde med den private sektor under Global Gateway-initiativet, herunder ift. at mobilisere finansielle midler og investeringer.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg